

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Prædestinatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

Haec exercitia coercendæ carnis docenda, præcipienda & præcipiunt, non ut sint compensationes pro præteritis peccatis, sed ut incepta arceant peccata. Nam luxus, otium & negligentia inuicem vitia, vt dicitur: Sedit populus manducare & bibere, & exiit ludere, & quotidiana vita declarat, verisimè dictum esse: Luxuriant animi rebus plerunque secundis. Item: Pectora dum gaudent, nec sunt afflicta dolore, Ipsa patent, blanda tunc subit arte Venus.

Ac potest esse diligentia coercendi carnem, etiam in non renatis, vt in Socrate, Pomponio Attico, & similibus fuerunt multa virtutes temperantia, continentia, mansuetudo. Sed in renatis aliæ sunt virtutes adiuvantes, & alij fines. In Ioseph hæc concurrunt, ipse regit oculos suos, & fugit adulterium, simul autem petit auxilium Dei, ut adiuuetur, ne vincant illecebræ: Deinde suam continentiam refert ad gloriam Dei, non vult doctrinam scandalis deformare. Hanc lucrum pios intelligere oportet, & quia res difficilis est, ideo Paulus nonne mortificationis & hanc luctam comprehendit, vt cum inquit: Si rationes carnis spiritu mortificabitis, uiuetis. Non enim tantum cogitari præcipit, vt Socrates coërcuit, sed spiritu, id est, intuentibus Deum, deplorantibus infirmitatem naturæ, petentibus auxilium Dei, repugnantibus Diabolo. Sic & alibi dicit: Mortificate membra uestra, & cogitate cogitatione iudicij Dei, & fræneate prauos affectus.

Haec exercitia sciamus & debita esse & oportere esse perpetua, non ut satisfactions certi temporis & modi erant. Ideo Ecclesia perpetuo ea præcipit in concionibus. Sed quæ singulis forma conueniunt, eamque conscientia & opportunitati relinquendum est, ne laquei conscientia inijciantur, & præscriptio certæ formæ, certorum ciborum ac ieiuniorum, cum sit traditio humana, pertinet ad regulam. Frustra colunt me mandatis hominum, & ad temperantiam non tantum conducit. Nos uerò memores sumus perpetui mandati de temperantia & continentia: Ebriosi, Fornicatores, non possidebunt regnum Dei.

DE PRÆDESTINATIONE.

CUM nulla sit politia humana, nullus coetus magnus sine multis inijs, & omnes gentes aliæ alijs calamitatibus exerceantur, sapere quæritur animi hominum, an aliqua pars generis humani peculiariter curæ Deo sit, & quæ sit illa pars, an Deus aliquos audiat, aliquibus open ferat, an aliquid agat cum ullis, nisi ut mouent causæ secundæ. Deinde accedit difficilior quæstio, cum res ipsa loquatur, nulla imperia perpetua esse, & magnas accidere omnium gentium dissipaciones, ubi mansura sit Ecclesia Dei in hoc mundo. Vidit eam Iohann

Iohannes Ephesi, Smyrnæ, & locis vicinis. Nunc in iisdem locis omnia plena sunt Turcicis furoribus damnantibus Euangelium, nec sceleratius vlla perpetua est Ecclesiæ Dei in hac mortali vita. Aduersus hæc questionem firmis & illustribus testimonijs Deus ipse nos monuit ac primum esse aliquem cœtum quem diligit, curet, & æternis bonis ornaturus sit, ipse manifestis miraculis declarauit, ad quæ oculis miraramur, vt nos confirmemus, ad seruationem Noë in diluuiio, ad restitutionem mortuorum factam à Christo, Prophetis & Apostolis. Hæc omnia testantur esse cœtum illum Deo curæ, cui exhibentur beneficia, & Deum vere illis adesse, & multa agere præter ordinatum motum secundarum causarum. Est igitur aliqua Ecclesiæ Dei mortuum genus humanum ad interitum, & præsentis miseris ætatis materiæ pereuntis conditum est, vt poma aut pecudes, quarum materia ruit subinde, aliam formam in his vicibus generationum corruptionum induens. Esti vero oculi vident humana corpora multo milititer obnoxia esse morti, tamen illa miracula & resurrectione mortuorum, testantur, humanum genus aliter, & ad alios fines conditum esse, ac Ecclesiæ patefacta est origo hominum, & causa mortis & restitutionis humani generis. Hæc doctrina humanis opinionibus & illis de materia speculationibus opponenda est, & cogitandum minus beneficium Dei esse, quod sese patefecit humano generi multis & tam illustribus testimonijs, quam ipsam rerum creaturam. Quamquam autem assidua & magna sunt regnorum ruinae, tamen mansuram esse Dei Ecclesiam, sciamus ex ipsis Dei testimonijs, vt hanc consolationem teneamus, vtile est aliquid de electione seu prædestinatione præcipere. CHRISTVS inquit, Iohannes. Oves meæ vocem meam audiunt, & ego noui eas, & sequuntur me. Ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & ego recipiet eas de manibus meis. Et Ephes. 1. dicitur: Elegit nos in Christo ante creationem mundi. Et 2. Timoth. 2. Fundamentum Dei firmi- miter, habens hoc sigillum, nouit Dominus suos. MARIUS est igitur semper aliqua electorum Ecclesiæ, quam Deus mirabiliter etiam in hac vita seruat, defendit & gubernat, sicut Iesai. 40. dicitur. Portamini in utero meo, gestamini in meo aluo, vsq; ad senectutem portabo, id est, etiam vltimis tristissimis temporibus ego senectutem Ecclesiæ portabo, ego feci, ego feram, ego gestabo & habebam &c. Talibus sententijs ac promissionibus consolemur nos, contra his confusionibus & ruinis imperiorum solliciti quærimus vbi maneat Ecclesiæ. SEMPER autem disputatum est de causa electionis, sicut fratres duo Cain & Abel disputarunt, cur alter alteri prælati sit. Disputarunt item Esau & Iacob, ac plerumq; hi qui ambigunt

omnis aut legis doctrinam norunt, cogitant ut de iudice humano, sicut electionis legem esse, seu nostra merita & dignitatem. Sic aut sentiebant, sic scripserunt plerique Sententiarij. Sed nos tenemus has tres hypothesas. **PRIMA** est: Nec ex ratione, nec ex iudicando est de electione, sed ex Euangelio. **ALTERA**

Totus numerus saluandorum propter Christum electus est. Quia nisi complectamur agnitionem Christi, non potest de electione disputari. **TERTIA** est: Non aliam iustificationis, aliam electionis causam queramus. Ideo Petrus est electus, quia est membrum Christi, sicut ideo iustus est, id est Deo placens, quia fide factus est membrum Christi. Vt igitur cum de iustificatione loquimur, ab Euangelio, seu agnitione vocis Euangelij ordimur, sic de electione dicturi complectamur vocem Euangelij: Sic nobis iudicandum est, qui à Christi agnitione & Euangelio ordiri debemus.

QVÆRAMVS ergo promissionem, in qua voluntatem suam expressit Deus, & sciamus esse aliam voluntatem querendam de gratia extra verbum, sed nullam Dei immutabile esse, ut audiamus filium, sicut dixit, Hunc vocare. Hæc vox promissiones omnes complectitur. Sit igitur in sum animis, & in quotidiana inuocatione semper cogiteur mandatum Dei æternum & immutabile esse, ut promissioni gratiæ credamus, quæ est summa Euangelij, sicut perpetuo consensu docent Prophetæ, Christus & Apostoli, ut Ioh. 3. dicitur: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum vnigenitum dederit, ut omnis qui credit in eum non pereat. Et Iohan. 6. Hæc est uoluntas Patris, ut omnis qui uide in filium, habeat uitam æternam. Deniq; hæc propria & præcipua vox est Euangelij.

Vt autem prædicatio penitentiae uniuersalis est, & omnes arguit, ut Roman. 3. clarè dicitur: ita & promissio gratiæ est uniuersalis, ut multa dicta testantur. Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis. Iohan. 3. Vt omnis qui credit in ipsum, non pereat. Roman. 3. Iusticia Dei per fidem Iesu Christi quæ est in omnes, & super omnes credentes. Rom. 10. Idem Dominus omnium, diues in omnes qui inuocant eum. Roman. 11. Concluit Deus omnes sub inobedientiam, ut omnium misereatur, id est, arguit omnium inobedientiam, omnes uocat ad penitentiam, omnes etiam omnibus misericordiam offert.

Sic & Iesaias in uisus conceione ponit uniuersales particulas cap. 53. Omnes nos quasi oves errauimus, & posuit Dominus in eo iniquitates omnium nostrum. Act. 10. Huic omnes Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum accipere per nomen eius, omnes qui erant in eum. Act. 13. In hoc omnis qui credit, iustificatur. Sic intelligantur simpliciter & hæc dicta. Deus uult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem ueritatis peruenire. Act. 12. Non est

acceptor personarum Deus. Deut. 10. DEVS potens & terribilis non accipit personam & sæpe alibi. Cum enim sit iustus Deus, etiam illis æqualibus. Omnes arguit propter peccatum: E contra contra qui confugunt ad Filium recipit. POST QUAM constitutum est promissionem esse vniuersalem illud etiam sciendum est gratiam esse, id est, recipi nos propter Filium Dei, non propter nostram dignitatem, &c. Omnes sumus rei, & vt Paulus verbo utitur. Omnes reus sumus sub peccato, & Paulus sæpe ac diligenter inculcat peccatum gratis. Tradidit igitur promissionem statim primis partibus & sæpe instaurauit, & late sparsit. Imo per Apostolos circumuenit omnes gentes, quia uult Ecclesiam æternam filio colligi. Causa igitur reprobationis certum est hanc esse, uidelicet peccatum in huiusmodi, qui prorsus nõ audiunt nec accipiunt Euangelium aut quæ faciunt fidem antequam hinc discant. In his certum est causam reprobationis peccatum ipsorum & humanam uoluntatem. Non nisi causa est sententia. Deum non esse causam peccati, nec uelle peccatum. Nota est enim vox Psalmi, Non Deus uolens iniquitatem. Et Osee 13. dicitur: Perditio tua est Israël, tantum in me uultum tuum est. Saul uolens effudit Spiritum sanctum, uolens moueri spiritui sancto repugnauit. Hæc de causa reiectionis seu reprobationis certa sunt, Promissio enim requirit fidem. E contra uero creditur, causam electionis esse misericordiam in uoluntate Dei qui uult perire totum genus humanum, sed propter Filium colligi & benedici Ecclesiam. Hoc uult Paulus, cum 9. capite ad Romanos cauetur. Misereor cuius misereor. Negat propter legem, propter per gratiam generis, homines electos esse ut fiat illustris, propter Filium electam & conditam esse Ecclesiam, sed tamen in accipientibus currere oportet apprehensionem promissionis, seu agnitionem Christi. Nam ideo electi sumus, quia efficiamur membra Christi. Regni in iustificatione diximus, aliquam esse in accipiente causam non dignitatem, sed quia promissionem apprehendit, cum qua Spiritus sanctus simul est efficax, vt Paulus inquit, Fides ex auditu est, ita de electione à posteriore iudicamus, uidelicet haud dubie electos esse, qui misericordiam propter Christum promissam fide apprehendunt, nec abijciunt eam fiduciam ad extremum. Sic cum Iohannes dicitur esse, Nemo uenit ad me, nisi Pater traxerit eum: legitur dicitur. Omnis qui audit à Patre & discit, uenit ad me. Ordinat Deus trahit uerbo suo, & Spiritu sancto, sed audire nos oportet, & obediens id est, apprehendere promissionem & assentiri, non repugnare, ut indulgere dissensionis & dubitationi. ERSI autem multa disputantur durius, tamen quantacunque moles disputationum eueniat, necesse est in uero agone ad hanc arcem confugere, uidelicet, quod

iudicium Dei iudicandum sit ex verbo expresso, & quod promissio
 universalis, & quod sit mandatum Dei æternum & immutabile,
 esse Filium, & assentiri promissioni. Obtemperemus igitur, nec
 regentur animi, nec se mergant in tenebras, quærentes electionem
 vera verbum, & relicto Christo, & omisso mandato de amplectenda
 promissione: sed teneamus certò, nec dubitemus, Deum vere patese-
 esse voluntatem suam in promissione, & vere præstare quod promi-
 sit. Sciamus promissionem gratiæ non inanem fabulam esse, sed
 vera fide erecti petamus beneficia, & præstari ea nobis statuamus,
 quæ in promissione proposita sunt. Hæc fides crescat in quotidiana
 invocatione, sicut scriptum est: Petite & accipietis. Item: Quanto
 magis Pater vester cœlestis dabit Spiritum sanctum petentibus, non
 aut contententibus, aut repugnantibus, sed agnoscantibus miseri-
 coriam, & querentibus auxilium. Item: Habenti dabitur. Item: Con-
 fitemini hoc Deus quod operatus es in nobis. Et Philip. 1. Qui cœpit
 in vobis opus bonum, perficiet usque ad diem IESU CHRISTI, id
 est, adiuuamur à Deo, sed nos oportet audire verbum Dei, non repu-
 gnare Deo trahenti. Sic & dulcissima promissio traditur ad
 Philipp. 2. Deus est qui efficit in vobis ut velitis, & ut perficiatis,
 ut ipsi grata fiant. Deus trahit mentes ut velint, sed assentiri nos,
 non repugnare oportet, & promittit se futurum nobis, ut perficia-
 tur incerta salus, ut aliqua bona fiant inter homines ipsi grata, quasi
 diceret: In mundo furenter ruunt Diaboli, & eorum organa, ut faci-
 unt ingrata Deo, confirmant Epicureos furores, idola, opprobrium
 Evangelij, iniusta bella, flagitiosas libidines, furta, mendacia, quæ
 iram Dei irritant. At ne totum genus humanum ad perniciem con-
 ducuntur sit, oportet aliqua fieri Deo grata & placencia. Hæc sunt à
 populo in Ecclesia, videlicet, vera Dei invocatio, fiducia Christi, gra-
 tiammactio, propagatio Evangelij, tolerantia in cruce, iusticia ergo
 proximos, amor castitatis, veritatis, pacis, & aliæ virtutes. Et
 hæc bona fiunt à petentibus, ut dictum est, Dabit Spiritum sanctum
 petentibus.
 Ad Ephes. 1. dicitur: Elegit nos in Christo, ut
 doceret nos, causam electionis esse, non nostram dignitatem, sed
 Christum, ne remoto Christo & Evangelio, de electione cogitemus,
 sed causam electionis in promissione Christi queramus. Item Ro-
 man. 8. Quos elegit, hos & uocauit. Dulcem, salutarem, & multi-
 plicem consolationem continet hæc sententia, quæ tamen velut in-
 zans ac otiosis lectoribus præteritur. PRIMA consolatio est, quod
 affirmat nunquam esse electos, nisi in cœtu vocatorum. Vocati autem
 sunt soli hi, qui audiunt, discunt & profitentur Evangelium. Hic visi-
 bilis cœtus est Ecclesia, in qua semper necesse est aliquos esse electos,
 & hæredes uitæ æternæ. Purimum autem prodest pijs scire, Ecclesiam
 p 2 electo-

electorum in hac visibili Ecclesia collocatam esse, ut sciamus nos omnes ad vocem & ministerium Euangelij alligatos esse, nec aliam electionem aut peculiarem reuelationes quærendas esse. Commendat igitur nobis hoc dictum curam audiendi & discendi Euangelij, ubi ministerij, & amandæ societatis Ecclesiæ, & affirmat in hoc visibili electos esse. **SECUNDA** consolatio est, quod monuit sententia, non remouendam esse vocationem à consilio electio. Elegit **DEVS**, quia vocare nos ad Filij agnitionem decreuit, & generi humano suam voluntatem & sua beneficia innotescere. Approbat igitur ac eligit obtemperantes vocationi. Quare vocationem inueamur, assentiamur Euangelio, & non repugnemus ei. Peccatum enim trahit **DEUS**, & assentientes certò recipit & adiuuat. Tertium iam dictum est, Deum efficacem esse per Euangelium. Ideo **Augustinus**, quamlibet durus est in hac disputatione, tamen in libro de Prædestinatione & Gratia sic scripsit: Eos qui vocationis munus graua pietate susceperunt, & quantum in homine est, Dei in se dona seruantes, adiuuat. **TERTIA** consolatio est, quod reuelat hunc vocato visibili cœtui uerè adesse Deum, & in hoc cœtui vocato, ac visibili efficacem esse. Id enim hæc verba conuincunt: Quos uocet, hos & iustificat, Quos iustificat, hos & glorificat. Obseruet igitur lector hæc doctrinam de Ecclesia, de præsentia Dei in hac visibili Ecclesia, de electione, & vocatione coniungenda. Quare non detrahimus oculos atq; animos à promissione uniuersali, sed in hanc nos ipsos includamus, & sciamus uerè in ea voluntatem Dei expressam esse, sicut **Paulus** deducit nos ad uerbum, inquit: Ne dixeris, quia ascendet in cœlum, ne uagentur animi quærentes sine uerbo Dei uoluntatem eius, sed prope est uerbum in ore tuo, & in corde tuo. Nec caput 9. ad Romanos dissentit ab hac sententia, quam recessit caput dextre intellectum dulcissima consolatio est pijs mentibus. Videntur tunc Iudaici pontifices propter ordinariam successionem & legem damnabant Apostolos: ita nunc pontifices & cæteri, qui detrahunt eorum errores propter titulum seu successionem ordinariam, reuerent, iactitant se esse ueram Dei Ecclesiam, & promissiones ad se transferunt, & dicunt Ecclesiam non posse errare, damnant & occidunt alios, qui Euangelij puritatem amplectuntur, & tanquam hereticos dicunt bellum inferre Ecclesiæ. Aduersus hanc speciem de successionem ordinariam, necessaria est doctrina & consolatio tradita in cap. 9. ad Romanos. Ac duplex consolatio proponitur: Dicitur quæ sit uera Ecclesia, uidelicet cœtus credens in filium Dei. A præmonemur hanc Ecclesiam ueram, non alligatam esse ad ritum seu successionem ordinariam pontificum & collegiorum. Debet docemur, nec legem esse causam electionis, sed propter Filium Dei

teri misericordiam omnibus apprehendentibus. Et quidem aperte
 est, causam reprobationis esse pertinaciam aduersus filium. Qua-
 riam israel sectando legem iustitiæ, non peruenit ad legem iustitiæ?
 quia inquit, non ex fide, sed tanquam ex operibus legis, id est, ideo
 reprobatur, quia noluit audire Filium, & assentiri promissioni, & præ-
 cepto causam, quia defendant iusticiam legis, quod uideatur laxa-
 tio disciplinæ fieri, cum detrahitur gloria operibus. CVM igitur
 iustitiæ merito suo aduersantur Euangelio, causa reprobationis in
 ipso est, sicut & postea in ca. 10. clare dicitur: Tota die expandi ma-
 nus meas ad populum contradicentem. Hic asseruit Deus offerre se
 beneficium omnibus, sed contradicentes non accipere. Econtra dul-
 cissimè dicit, Non est nolentis, neq; currentis, sed Dei miserentis, id
 est, misericordia est causa electionis, sed hanc oportuit in verbo re-
 uocari, & uerbum accipi oportet. Ideo expressè proponit uniuersa-
 lem, repetita eadem sententia in utroque cap. Omnis qui credit in Fi-
 lium, non confundetur. Vult igitur cum misericordia concurrere ap-
 prehensionem, in accipiente promissionem. SCIANT etiam stu-
 diosè phrasin Hebraicam in illis uerbis: Ego indurabo cor Pharao-
 nis, significare permissionem, Ego sinam indurari. Ut in quotidiana
 precatione, Ne nos inducas in tentationem. Et concurrunt exempla
 passim, quæ testantur hac phrasi Hebraica sæpissimè permissionem
 significari. Magna caligo est in animis hominum, in cogitatione de
 Deo, ac sine luce diuina, homines plerunq; aut habent Epicureas i-
 maginationes, aut Stoicas, id est, magna pars imaginatur, homines
 non curari à Deo. Alij fingunt Deum sedere in cælo, & scribere fata-
 les leges, quasi in tabulis Parcarum, secundum quas uelit distribuere
 uirtutes & uitia, sicut Stoici de fato suo sentiebant, & cogitant fatali
 motu impelli Paridem & similes. Sed nos abiectis his deliramentis
 tantæ caliginis, referamus oculos & mentem ad testimonia de Deo
 proposita: Sciamus Deum esse agens uere liberum, & tantum uelle
 bona, nec uelle peccata, & hanc uoluntatem suam expressisse, ac se
 præfuisse perspicuis & ingentibus testimonijs, resurrectione mor-
 tuorum, & alijs, & alligasse nos ad Euangelium suum, in quo dicit
 Christus: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, ego re-
 sciam uos. Libere & uere iuxta promissionem recipit confugientes
 ad Filium, & sinit ruere in horrendam iram aspernantes filium.
 REMOUE AMVS igitur à Paulo Stoicas disputationes, quæ fidem &
 inuocationem euerunt. Quomodo enim potest Saul credere aut in-
 uocare, cum dubitat promissionem ad se pertinere, aut cum obrepit
 illa tabula Parcarum? Iam decretum est te reijciendum esse, non es
 scriptus in numero electorum, &c. Aduersus has imaginationes di-
 camus uoluntatem Dei ex Euangelio, agnoscamus promissionem
 esse

esse vniuersalem, vt fides & inuocatio accendi possit. **CERTAMEN** de effectu electionis teneamus hanc consolationem, Deum volentem non erire totum genus humanum, semper propter Filium per misericordiam uocare, trahere & colligere Ecclesiam, & recipere afferente, atq; ita uelle semper aliquam esse suam Ecclesiam, quam saluat & saluat, sicut Christus inquit: Oues meae uocem meam audierunt, & ego noui eas, & sequuntur me, & uitam æternam do eis, & non rapiet eas de manu mea. Hæc de effectu electionis prouidet scire, ut statuamus nos exaudiri & iuari, & sciamus Ecclesiam a Diabolo posse deleri. Magnum certamen significat hæc vox: Nemo rapuit de manu mea. Excitemus igitur fidem, & inuocemus Filium Deum uentem oves suas, quia simul dicit: Audiunt me, & sequuntur me.

DE REGNO CHRISTI.

E VANGELIUM clarè docet, Regnum Christi esse spirituale, hoc est, Christum sedere ad dextram Patris, & interpellare pro nobis, & dare remissionem peccatorum, & Spiritum sanctum Ecclesie, hoc est, credentibus in ipsum, & inuocantibus Deum filium ipsius, eosq; sanctificare, ut resuscitet eos in nouissimo die ad uitam, & gloriam æternam. Et ut hæc beneficia consequamur, ordinatur et ministerium Euangelij, per quod uocantur homines ad agnitionem Christi. Et Spiritus sanctus per Euangelium est efficax, &c. Interim uero ante nouissimum diem Ecclesia in mundo patitur persecutionem, & erunt mali bonis admisti in Ecclesia. Hæc est uera & genuina sententia Euangelij, de regno Christi & Ecclesie. Estq; excrucians & damnandus error ille Iudaicus Anabaptistarum, qui fingunt Ecclesiam ante nouissimum diem, politicam quandam mundanam futuram esse, in qua regnent pij, & armis deleant omnes impios, & occupent omnia imperia, &c. Colligimus itaq; testimonia de spirituali regno, non solum ad refutandos fanaticos spiritus, sed etiam, quia prodest has sententias habere in conspectu, ut nos consolentur, & exultent ad exercitia spiritualia, ad fidem, ad orationem, ad penitentiam. Nam error ille Iudaicus præter cætera incommoda hoc quoque habet, quod obscurat & prorsus obruit consolationes spirituales, & deleret exercitia spiritualia, quia mentes humane expectant tantum illa noua imperia, obliuiscuntur rerum spiritualium, & opprimuntur desperatione, cum non contingit illud speratum oceanum, quod somniarunt.

QVOD REGNUM CHRISTI
sit spirituale.

IOHAN. 17. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne
quod